

Komerzialne radijske postaje (zgodovina, splošno)

K. K., G. L., M. Č.

Ameriške komercialne radijske postaje

- Prva nastane leta 1920 pod imenom KDKA
- Radio postane atraktiven za oglaševalce
- 8. 8. 1922 na postaji WEAFF predvajan prvi komercialni radijski oglas
- 1926 ustanovljena prva radijska mreža NBC
- 1927 prvi prenos, ki ga je mogoče slišati po vsej državi

- 1927 ustanovitev zvezne komisije, ki nadzira delovanje radijskih postaj
- 30. in 40. leta - zlata leta radia
- Po 2. svetovni vojni je glavno vlogo v medijih prevzela televizija
- 1966 Gordon McLendon ustanovi radijsko postajo KGLA, kjer so predvajali le oglase
- Leto kasneje je postajo ukinil, saj postaja ni bila uspešna, zato je začel s predvajanjem glasbe

KDKA

- V Pittsburghu Frank Conrad začne oddajati glasbo iz svoje garaže
- Ljudje začnejo množično kupovati radijske sprejemnike
- Conradov oddajnik prestavijo na streho tovarne Westinghouse – ustanovitev KDKA
- V naslednjih štirih letih se ustanovi še 600 radijskih postaj v ZDA

Kako je potekalo oglaševanje

- Na začetku veliko pritožb zaradi prekomernega predvajanja oglasov
- Tedanji ameriški minister za trgovino uvede t.i. posredno oglaševanje
- Od 1924 poleg nočnega tudi dnevni program, nad čimer so navdušene predvsem ženske – nastanek soap oper
- Začetek tudi prikritega oglaševanja (Paul Oliver, Olive Palmer za Palmolive Company)

Nasprotniki komercialnega radia

- Predstavniki nekomercialnih radijskih postaj
- Prednost komercialnega radia je podpora države
- Leta 1934 ameriški kongres podpre komercialne in neprofitne radijske postaje postavi v slab položaj
- 1971 je začel delovati NPR (National Public Radio), ki je v naslednjih letih prehitel komercialni radio

Velika Britanija

- Doživel bolj negativen vpliv kot v ZDA
- Radio je želela nadzorovati država, zato je radijskim postajam podeljevala licence in upoštevala pritožbe poslušalcev
- BBC je imel 50 let monopol nad oddajanjem radijskih programov
- Kot protiutež državnemu radiu nastanejo piratske radijske postaje

- Prvi neodvisni lokalni radio komercialne narave (ILR) je začel delovati šele leta 1973
- To je bilo 18 let po tem, ko se je BBC spopadel s prvo komercialno konkurenco
- K nastanku ILR je pripomogla sprememba vlade in potreba poslušalcev po različnih vsebinah
- Načrt je bil v treh letih postaviti 18 komercialnih radijskih postaj, ki bi bile lokalno vodene

- Na vsakem večjem področju je bila predvidena ena, le v Londonu sta bili dve
- Poslušalcu so ponujale aktualne novice, razne pogovore, različne vrste glasbe, verske vsebine ...
- Ne porabijo tako veliko sredstev in navora za svoje informativne programe
- Do leta 1988 je bilo 69 lokalnih komercialnih radijskih postaj
- Od leta 1990 dalje velikim komercialnim radijskim postajam dodajo manjše

- 1992 ustanovitev nacionalnega komercialnega radia
- Licenco so dobile tri radijske postaje in njihovo podobo je, do neke mere, odredil parlament
- „Športno obvestilo, ki ste ga slišali, je omogočilo podjetje X.“
- V uporabo pride tudi digitalni radio - leta 1998 nastane Digital One

Razvoj komercialnih radijskih postaj v Sloveniji

- Čas pred pojavom komercialnih radijskih postaj
- Dolga leta je v slovenskem prostoru prevladoval monopol Radia Ljubljana
- V 50. letih se pojavijo prve lokalne postaje, ki bogatijo slovenski medijski prostor

Razvoj komercialnih radijskih postaj pred ZJG leta 1994

- Leta 1992 prva lokalna komercialna radijska postaja Radio Morje
- Leto kasneje 1993 nastane osem komercialnih radijskih postaj
- Do sprejema Zakona o javnih glasilih (1994) so bile frekvence, ki segajo na najširša območja razdeljene.
- Radijska dovoljenja so bila v tem času podeljena brezplačno

Zakon o javnih glasilih (ZJG)

- Razlikuje štiri radiofuzne medije
- Pri komercialnem RTV programu mora delež lastne produkcije obsegati najmanj 10 % dnevnega programskega časa
- Po ZJG je izdajatelj javnega glasila posameznik, podjetje, gospodarska družba, zavod ali fizična oseba
- Do sprejetja Zakona o medijih leta 2002 nastane 40 novih radijskih postaj
- Zakon o medijih

Slovenski komercialni radii danes

- Imamo 86 radijskih postaj, večina od teh je komercialnih
- Bilo je že 120 radijskih postaj, a so se komercialne radijske postaje povezale v mreže
- Radijska mreža Infonet je največja (lokalna) radijska mreža v Sloveniji